

Marek Woś
Wyższa Szkoła Humanistyczna
Towarzystwa Wiedzy Powszechnej
w Szczecinie

KONIECZNOŚĆ DOKSZTAŁCANIA SIĘ JEDNOSTKI WYNIKIEM PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO RYNKU PRACY

Wstęp

Zmieniająca się sytuacja na rynku pracy oraz chęć awansowania przez pracownika wymusza na nim konieczność ciągłego doskonalenia się, aby mógł sprostać czekającym go wyzwaniom. Coraz częściej absolwent studiów wyższych przekonany jest o tym, iż samo obronienie dyplomu uczelni, choć jest obowiązkowe, to jednak niewystarczające. Postęp technologiczny, rozszerzająca się globalizacja, chęć posiadania przez człowieka osiągnięć najnowszej technologii wywiera na nim presję stałego dokształcania.

Uczelnie wyższe oprócz zmiany podejścia do kształcenia studentów i przygotowania ich do czekających zadań, proponują im po zakończeniu I i II stopnia, studia podyplomowe, które mają związek z reorientacją rynku pracy. Wprowadzona, tzw. Ustawa 2.0 dla Nauki z 20 lipca 2018 roku¹, daje podstawę ośrodkom akademickim do szukania nowych rozwiązań i wyciszenia konkretnej propozycji absolwentom studiów wyższych.

1. Rynek pracy

Praca², jako proces, posiada wymiar moralny w życiu człowieka, ponieważ przedstawia sobą dobro. Ma ona aspekt udoskonalający jego życie³. Tym samym należy do kluczowych czynników jakości życia człowieka. Przyczynia się ona do szeroko rozumianego zdrowia

¹ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r., *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, 2024, z późn. zm., art. 160.

² Poglądy na pracę i jej znaczenie zmieniały się na przestrzeni wieków. Więcej na ten temat: W. Urbanik, *Strategie dostosowawcze berobotnych w okresie zmiany systemowej w Polsce. Studia nad zbiorowością bezrobotnych Szczecinka 1993-2016*, Pedagogium Wydawnictwo OR TWP w Szczecinie, Szczecin 2018, s. 22-34.

³ W. Wieczorek, *Teologia pracy w nauczaniu Jana Pawła II*, „Roczniki Nauk o Rodzinie i Pracy Socjalnej” 2012/4 (59), s. 328.

jednostki⁴. Wynika z jego natury i jest podstawowym sposobem jej egzystencji w społeczeństwie⁵.

W trosce o rozwój szeroko pojętego świata i człowieka Kościół katolicki od początku swojego istnienia zachęca do świadczenia pracy wszystkie osoby wierzące i zdolne do jej podjęcia⁶, gdyż ma ona charakter wspólnotowy i społeczny. Człowiek bowiem korzystający z dorobku pokoleń powinien zadbać o to, aby pomnożyć dobro wspólne⁷.

Omawiając to zagadnienie należy pamiętać, iż nie można podchodzić do niej jedynie od strony zarobkowej, w której wyrażać będzie ona tylko nawiązanie stosunku zależności pomiędzy pracownikiem a pracodawcą, aby ten pierwszy mógł m.in. zaspokoić swoje materialne i niematerialne potrzeby⁸. W takim schematycznym podejściu może zachodzić obawa, że osoba zostanie uprzedmiotowiona przez pracę, stając się jednym z elementów produkcji. Innym niebezpieczeństwem jest oddzielenie kapitału/środków produkcji od świata pracy, przez co zyski mogą zostać spożytkowane przez wąską grupę właścicieli środków produkcji. Wtedy też zmierzać to będzie do zubożenia pracowników i nadwyrężenia ich kondycji fizyczno-psychicznej. Zatem przedmiotowe podejście do człowieka w wymiarze pracy prowadzi do zaburzenia porządku pracy, w którym pracownik, jako osoba, staje się jedynie elementem produkcji⁹.

Postępujące zmiany, które dokonują się we wszystkich dziedzinach życia ludzkiego, niosą ze sobą nowe wyzwania, m.in. takie jak: bezrobocie, migracje zarobkowe, globalne firmy, rosnące wymagania wobec pracowników, nowe formy zatrudnienia. Wobec tych i innych zagadnień problematyka pracy rozważana jest coraz częściej z różnej perspektywy, zarówno ekonomicznej i politycznej, społecznej i filozoficznej¹⁰, moralnej i teologicznej.

System edukacji, zwłaszcza na poziomie ponadpodstawowym, zorientowany jest na potrzeby rynku pracy, aby chronić jednostkę przed wykluczeniem społecznym, które może doprowadzić ją do utraty zdolności do pracy. Człowiek, jak i jego otoczenie, poddawany jest ciągłym zmianom, co wzmacnia napięcie w aspekcie problemów społecznych. Dlatego też pochylając się nad tym zagadnieniem nie wolno zapomnieć, iż redukcja zatrudnienia oraz zlecenie przez podmioty gospodarcze wykonywania usług na zewnątrz, a także powszechne stosowanie alternatywnych form zatrudnienia przyczynia się m.in. do zmniejszenia kosztów

⁴ U. Jeruszka, *Przemiany pracy we współczesnym świecie w kontekście potrzeby edukacji permanentnej*, [w:] Edukacja i praca. Konteksty-wyzwania-antynomie, red. R. Gerlach, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2008, s. 271.

⁵ W. Wieczorek, *Teologia pracy...*, dz. cyt., s. 325.

⁶ Tamże, s. 322.

⁷ Tamże, s. 330.

⁸ K. Zamorska, *Wartości polityki społecznej w zderzeniu ze zmianami w obszarze pracy*, [w:] *Współczesny rynek pracy. Zatrudnienie i bezrobocie w XXI wieku*, red. M. Makuch, Wydawnictwo CEdu Sp. z o.o., Wrocław 2014, s. 19.

⁹ W. Wieczorek, *Teologia pracy...*, dz. cyt., s. 327.

¹⁰ M. Makuch, Wprowadzenie. *Polityka społeczna wobec wyzwań rynku pracy w XXI wieku*, [w:] *Współczesny rynek pracy. Zatrudnienie i bezrobocie w XXI wieku*, red. M. Makuch, Wydawnictwo CEdu Sp. z o.o., Wrocław 2014, s. 7.

produkcji i redukcji etatów, w macierzystych zakładach pracy¹¹ doprowadzając niejednokrotnie do frustracji pracowników.

Zjawisko bezrobocia nie jest czymś nowym, jeżeli chodzi o egzystencję społeczeństw. Jednakże jedną z cech charakterystycznych dzisiejszych gospodarek jest bezzatrudnieniowy wzrost gospodarczy, który charakteryzuje się brakiem tworzenia nowych miejsc pracy. Przyglądając się rynkowi pracy można stwierdzić, że coraz większego znaczenia nabiera sytuacja, kiedy bezrobocie sięga absolwentów środowisk akademickich, którzy legitymizują się wykształceniem wyższym.

W związku z tym, żadnego państwa nie stać na to, aby absolwenci uczelni wyższych przez długi okres czasu przebywali na bezrobotnym, ponieważ jest to strata nie tylko kapitału ludzkiego, ale także społeczna, gdyż generuje ona liczbę osób wykluczonych społecznie. Taki stan w dłuższej perspektywie może doprowadzić do utraty przez jednostkę tożsamości i konieczności jej wsparcia, np. socjalnego.

Dzisiejszy brak stabilności gospodarki, propozycji stałych miejsc pracy w perspektywie całego życia zawodowego podpowiada, aby patrzeć na nią od strony ciągłego uczenia się, tzn. dokształcania. Coraz bardziej, przy rosnących wymaganiach ze strony rynku pracy, poszukiwani są pracownicy na krótkie okresy, na tzw. charakter zadaniowy¹². W dzisiejszej narracji tego zagadnienia mówi się o tym, iż praca jest tylko na chwilę¹³.

2. Problematyka jakości kształcenia akademickiego

Jeżeli dane społeczeństwo chce przetrwać to powinno ono przygotować młode jednostki do zmieniających się ról, które przyjdzie im podjąć i zrealizować dla dobra ich samych, jak i społeczeństwa. W związku z tym zasób kulturowy, zdolności oraz dążenia poprzedników muszą być im przekazane i modyfikowane. W ten sposób przy dokonującej się wymianie pokoleniowej dane społeczeństwo pozostanie sobą, aby móc zachować ciągłość swojego życia kulturalnego¹⁴. Dlatego też Florian Znaniecki, rozważając to zagadnienie, był przekonany o tym, iż jednostka nie angażuje całą swoją osobą w grupę. Wnosi ona w nią tylko to, czego ona od niej oczekuje, czy żąda. Cała reszta z osobowości danej jednostki jest niezaangażowana w grupę i zazwyczaj pozostająca w sferze prywatności¹⁵.

W szkolnictwie wyższym od wielu lat podnosi się kwestię jakości kształcenia. Sam termin jest dość kłopotliwy, ponieważ pojęcie *jakość* obciążone jest odniesieniem do wartości, do postrzegania tego zjawiska w subiektywnym odczuciu dobra i zła. Jest ono także wielowymiarowe, wieloznaczne i niejednolite, dlatego też nie ma co do niego zgody, w jaki sposób powinno być ono definiowane. Oprócz tego wszystkiego mieści ono w sobie takie aspekty

¹¹ Tamże, s. 9-10.

¹² Tamże, s. 10-11.

¹³ K. Zamorska, *Wartości polityki...*, dz. cyt., s. 22.

¹⁴ Znaniecki F., *Socjologia wychowania. Wychowujące społeczeństwo*, t. 1; *Urabianie osoby wychowanka*, t. 2, PWN, Warszawa 2001, s. 6.

¹⁵ Tamże, s. 25.

jak: doskonałość, niewystępowanie usterek, przygotowanie do osiągnięcia przez kogoś celów, spełnienie oczekiwań i potrzeb drugiej osoby oraz ciągły rozwój. Odzwierciedla w swoim zakresie dążenie do poprawy¹⁶.

W odniesieniu do środowiska akademickiego w znacznym stopniu zależy ono od kontekstu, w którym *jakość* jest uwarunkowana m.in.: stopniem spełnienia założonego standardu, zadowoleniem studentów z usługi, spełnieniem założonych przez uczelnię celów¹⁷. Pochylając się nad tym zagadnieniem warto zauważyć, iż K. Denek opisując *jakość* kształcenia akademickiego ujął ją we wzorze, który przedstawił następująco:

$$E_{k,s} = {}_{\varphi}P_k \leftrightarrow S_s, z, c, t, m, f, \acute{s}, l, e$$

gdzie, *jakość* akademickiej dydaktyki wyraża się w zakresie interakcji pracownik naukowo-dydaktyczny (P) ↔ student (S) i odpowiadających im procesów, tzn. kształcenia (k) i studiowania (s) oraz zmiennych wyznaczających ich efekty, czyli:

- respektowania zasad (z),
- ustalania celów w kategorii funkcji, czynności i zadań (c),
- doboru adekwatnych do ich realizacji treści (t), metod (m), form organizacyjnych (f), środków dydaktycznych (ś), miejsca odbywania zajęć (m) tzn. w laboratoriach, i salkach ćwiczeń, audytoriach wykładowych i poza *ławką szkolną*,
- sposobów ewaluacji (e) postępów, jakie studenci uzyskują w procesie kształcenia i studiowania¹⁸.

Usługa edukacyjna nie jest zatem towarem fizycznym, który podlega weryfikacji, czy też zakupu. Jest przede wszystkim informacją, procesem, który uzależniony jest od nieprzewidzianych wpływów w trakcie swojego trwania. Dlatego też trudno jednoznacznie podać jego cechy, mierząc oczekiwania, które zostaną lub też zostały spełnione¹⁹.

Świat otaczający dzisiejszych studentów jest w wirze intensywnego rozwoju naukowego. Egzemplifikacją tego jest m.in. rozwijający się obszar technologii informacyjnej, automatyzacji, jak i robotyzacji. Odpowiedzią na te zjawiska, które mają charakter globalny, powinna być dostosowana propozycja kierunków kształcenia ośrodków uniwersyteckich, w tym także doskonalące się metody i formy pracy ze studentami, które winny opierać się podczas np. ćwiczeń i laboratoriów na nowych technikach i technologiach przekazu wiedzy, a także oprzyrządowaniu²⁰, za pomocą którego przekaz wiedzy trafiałby do pokolenia wychowanego na technologii informacyjno-komunikacyjnej.

¹⁶ M. Jelonek, J. Skrzyńska, *Jakość kształcenia w szkolenictwie wyższym – uwagi wstępne*, [w:] *Ewaluacja jakości dydaktyki w szkolnictwie wyższym. Metody, narzędzia, dobre praktyki*, red. W. Przybylski, S. Rudnicki, A. Szwed, Wyższa Szkoła Europejska im. Ks. J. Tischnera, Kraków 2010, s. 18-19.

¹⁷ Tamże, s. 21-22.

¹⁸ K. Denek, *Teoretyczne i aplikacyjne aspekty jakości kształcenia akademickiego*, „*Neodidagmata*” 2012 (33/34), s. 56-57.

¹⁹ B. Karpińska-Musiał, *Tutoring akademicki jako rekonstrukcja relacji Uczeń – Mistrz wobec umasowienia kształcenia wyższego*, „*Nauka i Szkolnictwo Wyższe*” 2012/ 2 (40), s. 59.

²⁰ B. Baraniak, *Zmiany cywilizacyjne w rozwoju zawodownawstwa wyznaczającego kierunek modelowania i reformowania edukacji zawodowej*, „*Szkoła. Zawód. Praca*” 2014/7-8, s. 45.

Biorąc to wszystko pod uwagę zdaje się również, iż uczelnie powinny zabiegać o to, aby w studencie ugruntować przeświadczenie uczenia się, pojawiających się nowych zagadnień, ponieważ technika, z której obecnie korzysta ludzkość wkracza we wszystkie dziedziny życia i zmienia się z dnia na dzień. Tym samym nowe warunki pracy, jakie powstają w licznych sektorach gospodarczych, odgrywają zasadniczą rolę w przechodzeniu od natury do kultury, a tym samym budowaniu nowoczesnego społeczeństwa. W dojściu do jak najlepszych rozwiązań w przygotowaniu jednostki do czekających ją zadań środowiska akademickiego powinno zatem wyposażyć studenta w odpowiednią wiedzę i narzędzia, gdyż twórczość człowieka jest jego cechą gatunkową²¹.

3. Niektóre cechy jakości kształcenia akademickiego

Jak zostało to już wcześniej zasygnalizowane, jakość kształcenia akademickiego jest zjawiskiem trudnym do zdefiniowania²². Zawarta jest m.in. w deskryptorach (wiedza, umiejętności, postawy), które odpowiadają obszarom i poziomom kształcenia²³.

Odchodząc coraz częściej od dużej populacji studentów na kierunkach kształcenia uniwersyteckiego, tj. umasowienia studiów, wydaje się, iż należy powrócić w metodzie przekazu wiedzy akademickiej, do stylu starożytnej Grecji, czego egzemplifikacją jest metoda tutoring. Uwidacznia się ona w typie relacji pomiędzy studentem a wykładowcą, relacją Uczeń-Mistrz, czerpiąc swoje źródła z personalizowanego systemu tutorialnego Anglii. Metoda ta ma o tyle wyjątkowe znaczenie, gdyż wyzwala potencjał edukacyjny w osobach, które biorą w niej udział. Gwarantuje ona także częściej indywidualny rozwój jednostki, będąc przy okazji odpowiedzią na rosnącą dominację wąskotorowych specjalizacji oraz rozwarstwienia wiedzy na cząstki elementarne.

Podkreślając znaczenie edukacji spersonalizowanej należy wziąć ponadto pod uwagę refleksyjność, która łączy się ze samoświadomością²⁴. Oprócz wielu innych pozytywnych elementów, przede wszystkim charakteryzuje się ona relacją wspierającą studenta w procesie kształcenia ze strony wykładowcy, gdyż student podąża za planem i celami wykładowcy, jako osoby niepowtarzalnej i szczególnej. Jest on dla wykładowcy indywidualną jednostką, względem której nauczyciel stosuje określony, indywidualny wzorzec rozwoju²⁵.

Należy zaznaczyć, iż metoda tutoring koncentruje się z zasady na konkretnych, specyficznych, indywidualnych potrzebach odbiorcy, a zarazem na jego problemach i wyzwaniach. Do studenta niejako należy ustalenie celów i obszarów z nim pracy, ponieważ wykładowca ma za zadanie towarzyszenie jemu, w takim zakresie i stopniu, do jakiego zostanie przez studenta dopuszczony²⁶.

²¹ Tamże, s. 47.

²² B. Karpińska-Musiał, *Tutoring akademicki...*, dz. cyt., s. 56.

²³ K. Denek, *Teoretyczne i aplikacyjne...*, dz. cyt., s. 51-53.

²⁴ B. Karpińska-Musiał, *Tutoring akademicki...*, dz. cyt., s. 56-57.

²⁵ Tamże, s. 58.

²⁶ Tamże, s. 60.

Jednakże na każdym etapie edukacji ważne jest wdrożenie jednostki do refleksji, która określa stany rzeczy i zjawisk. Będąc pod jej wpływem, człowiek szukając prawdy, może dojść do niej. Zakorzeniona refleksja umacnia także w jednostce/studentcie pewność osądu, uwzględnienie możliwości i niemożliwości danej rzeczywistości oraz prawdopodobieństwa, konieczności i przypadkowości²⁷. Jej istotnymi elementami, według Daniela Golemana, są następujące założenia:

- student jest człowiekiem wolnym – w przypadku edukacji ulega ona jednak względnym ograniczeniom, np.: w ocenie studentów, na poziomie świadomości, mają oni wybór, który realizuje się w działaniu, m.in. w poddaniu się edukacji, przestrzeganiu społecznych praw i obowiązków, podleganiu strukturze środowiska akademickiego, które narzuca swój porządek;
- student stanowi podmiot edukacji – traktowany jest, jako osoba odrębna wobec innych oraz otaczającego świata, jako osoba poznająca i oddziałująca na daną rzeczywistość we właściwy sobie sposób. Jest on wspierany i uczony odpowiedzialności za własne decyzje. Takie podejście do studenta zapewnia również jego aktywność, samorealizację i samosterowność;
- w stosunku do studenta, wykładowcę obowiązuje partnerstwo – opiera się ono na zasadzie równości osób, a kierowanie rozwojem studenta wynika z przewagi wykładowcy z racji opanowanej przez niego wiedzy, z doświadczenia, opanowanych umiejętności oraz z refleksyjności;
- komunikacja pomiędzy stronami przebiega na zasadzie dialogu edukacyjnego – oznacza to nic innego jak poszukiwanie prawdy na drodze dialogu, we współdziałaniu i współtworzeniu m.in. wyników nauczania;
- nauczaniu towarzyszy konsekwentne wdrażanie do refleksji²⁸.

4. Życie zawodowe, jako czas ciągłego doksztalcania się

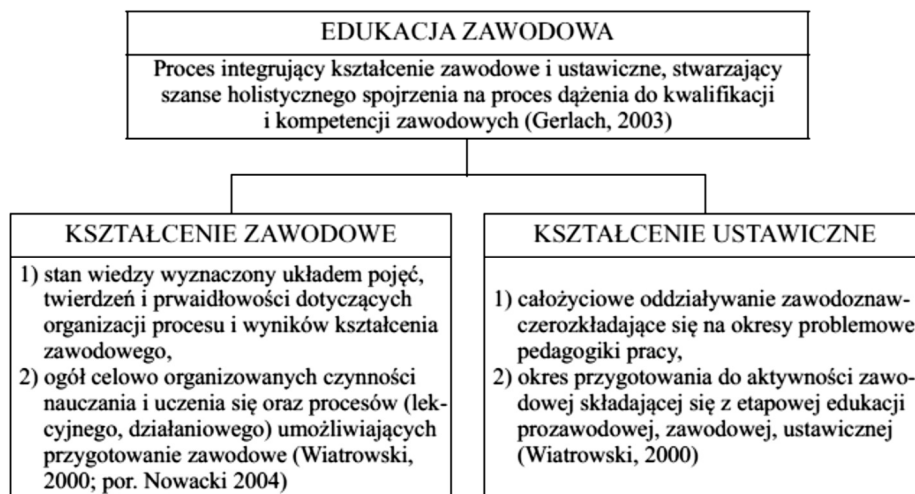
Współczesne życie zawodowe człowieka, jego ustawiczne doksztalcanie się, coraz bardziej nadaje kształt jego człowieczeństwu, tzn. jego osobowości. Jest to możliwe m.in. dzięki aktywności zawodowej jednostki, jej twórczym możliwościom, które przenoszone są przez nią na pracę zawodową, nadając jej rozwojowy charakter.

Sytuacja na rynku pracy wymusza na pracowniku podwyższanie kwalifikacji, umożliwiając jemu skuteczne realizowanie nowych zadań zawodowych, które są też pochodną postępu technicznego i technologicznego²⁹. W celu lepszego zobrazowania tego zagadnienia, na poniższym rysunku, przedstawiono strukturę edukacji zawodowej.

²⁷ W. Woronowicz, *Edukacja refleksyjna w świetle koncepcji inteligencji społecznej*, „Chowanna Tom Jubileuszowy” 2009/69-77, s. 70.

²⁸ Tamże, s. 74-75.

²⁹ B. Baraniak, *Zmiany cywilizacyjne...*, dz. cyt., s. 61.

Rysunek. 1. Struktura edukacji zawodowej

Źródło: B. Baraniak, *Zmiany cywilizacyjne...*, dz. cyt., s. 63.

Kształcenie przez całe życie, jako idea zawodowa, zostało zapoczątkowane przez Eduarda C. Lindemana na początku ubiegłego stulecia. Był on zdania, że na każdym etapie rozwoju zawodowego, kształcenie zawodowe może przyczynić się nie tylko do polepszenia odczucia z pracy³⁰, ale również może nadać odpowiedni sens życiu człowieka. Dlatego też pisał: „Education is life”³¹.

Studia podyplomowe realizowane w środowiskach akademickich, będąc elementem idei ustawicznego kształcenia, są jedną z form kształcenia na poziomie wyższym. Osoby legitymujące się dyplomem ukończenia studiów wyższych, w trakcie pracy często dochodzą do przekonania, iż potrzebują rozszerzenia posiadanej wiedzy i umiejętności związanych ze specjalizacją zawodową. Rynek pracy wymusza bowiem także na pracownikach zmianę pracy, a tym samym zawodu³².

Pochylając się nad funkcjami i celami kształcenia podyplomowego można dojść do przekonania, iż dopełniają/uzupełniają one kwalifikacje zawodowe. Stają się także integralną częścią zadań edukacyjnych wyższych uczelni. Dowodzą tego dane zgromadzone przez GUS, podkreślając znaczenie kierunków oferujących specjalistyczną wiedzę i uprawiania.

³⁰ „Secondly, education conceived as a process coterminous with life revolves about non-vocational ideals. In this word of specialists every one will of necessity learn to do his work, and if education of any variety can assist in this and in the further end of helping the worker to see the meaning of his labor, it will be education of a high order”, [w:] E.C. Lindeman, *The meaning of adult education*, New Republic, New York 1926, s. 7, <https://archive.org/details/meaningofadulded00lind> (21.10.2019).

³¹ Tamże, s. 204.

³² A. Marcinkiewicz, *Kształcenie podyplomowe wobec rynku pracy*, „E-mentor” 2012/2 (44), s. 55, http://www.e-mentor.edu.pl/_pdf/ementor44.pdf (21.10.2019).

Z racji przemian zachodzących na rynku pracy, pracownik zobligowany jest do uzupełnienia, odnowienia i poszerzenia swojej wiedzy. Oprócz tego powinien on zabiegać o to, aby sprostać coraz to nowym wymaganiom, zdobywając większe umiejętności z zakresu komunikatywności i rozwiązywania problemów³³. Świadom jest on także tego, iż oczekuje się od niego wysokiego poziomu fachowych kompetencji, umiejętności sformułowania problemu i rozwiązania go, zdolności do uczenia się, poprzez dostosowanie się do nieoczekiwanych sytuacji. Innowacyjność oraz umiejętność pracy w zespole to cechy, które pożądane są od pracownika przez pracodawców.

Jak już powyżej zaznaczono, na wykształcenie pracowników niezaprzeczalny wpływ wywiera rynek pracy, gdyż:

- trudno jest określić zawody potrzebne do wytworzenia danego produktu, dlatego też odchodzi się od wąskiej specjalizacji w przygotowaniu zawodowym,
- następuje dowartościowanie personelu średniego szczebla, a także inżynierów,
- z racji postępującej technologii człowiek zastępowalny jest urządzeniami technicznymi przy czynnościach powtarzających się, co powoduje odejście od pracowników z niskimi kwalifikacjami,
- osoby z niskim przygotowaniem zawodowym generują z zasady grupę osób bezrobotnych,
- pracownicy i pracodawcy odchodzą od modelu jednej pracy na całe życie,
- edukacja jest procesem życia człowieka,
- ewolucja pośród zawodów powoduje zanikanie i pojawianie się nowych zawodów i specjalizacji³⁴.

We współczesnym społeczeństwie wykształcenie ma stale rosnące znaczenie dla usytuowania w nim jednostki, bowiem jest wyznacznikiem szans podejmowania działalności zawodowej, powodzenia w życiu i odpowiedniego funkcjonowania w rodzinie, itp. Poziom wykształcenia może być traktowany w społeczeństwie, jako czynnik własnego rozwoju jednostki, dalszego pomyślnego rozwoju gospodarki oraz innych dziedzin kultury³⁵. A zatem z jednej strony uzyskanie dyplomu przez osobę pozostaje istotnym wyznacznikiem nie tylko statusu społecznego, ale też ekonomicznego, stając się elementem stratyfikacji społecznej; z drugiej zaś strony umasowienie edukacji na poziomie średnim i zwiększenie osób studiujących przyczynia się do nadprodukcji dyplomów i zmniejszenia ich rangi oraz znaczenia³⁶.

Zakończenie

Praca jest istotnym elementem w życiu człowieka. Jednakże nie można zapomnieć o tym, iż stanowi ona rolę instrumentalną w jego życiu.

³³ Tamże, s. 57.

³⁴ Tamże, s. 59.

³⁵ M. J. Szymański, *Socjologia edukacji. Zarys problematyki*, Impuls, Kraków 2013, s. 152-154.

³⁶ Więcej na ten temat zob. D. Ciechanowska, *Studiowanie jako przekraczanie ograniczeń habitus wynikłe z dążeń emancypacyjnych*, [w:] *Studiowanie w meandrach życiowych wyborów*, red. D. Ciechanowska, Volumina.pl., Szczecin 2012, s. 126 i nast.

Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne na szczycie ONZ w dniu 25 września 2015 roku przyjęła dokument końcowy w sprawie Agendy rozwojowej po roku 2015. Pośród globalnych celów przyjęto dobrą jakość edukacji, po to, aby m.in. promować uczenie się przez całe życie, w celu polepszenia życia ludzi.

Do roku 2030 pośród zadań zadeklarowano zwiększenie liczby osób (także pośród dorosłych) odznaczających się odpowiednimi umiejętnościami technicznymi i zawodowymi, które ułatwią danym osobom zatrudnienie. Jest to efekt rozwoju technologii, która wywiera wpływ na rynek pracy, a dostosowanie się do niego jest wyzwaniem dla wszystkich społeczeństw³⁷.

Zmieniający się rynek pracy i zachodzące w nim zmiany technologiczne stanowią impuls dla osób posiadających określone kwalifikacje zawodowe. Dzięki osiągniętemu już wykształceniu wyższemu jednostki mogą znaleźć szybciej pracę w zawodach premiowanych z racji zmiany technologicznej. W Polsce pośród tych osób pierwszymi są te, które posiadają wykształcenie, m.in. z: pedagogiki, ochrony zdrowia, sztuki, nauk humanistycznych oraz nauk ścisłych, prawa i społecznych³⁸.

Ustawiczne uczenie się dorosłych, którzy zdobyli już wykształcenie wyższe, niejednokrotnie zapewnia im awans zawodowy. Przyswojenie konkretnej wiedzy często wiąże się w ich życiu zawodowym z przyjemnością i rozwojem osobowościowym, ponieważ mają oni jasno wytyczony cel.

Świat coraz bardziej jawi się tym jednostkom, jako atrakcyjny, dzięki możliwości awansowania w zakładzie pracy. Podnoszenie kwalifikacji przyczynia się do wzrostu ich kompetencji, a co ważniejsze, zadowolenia z życia. Dlatego też uczelnie powinny pamiętać, że nie poziom wykształcenia decyduje o wykluczeniu społecznym, ale nieadekwatne kwalifikacje absolwentów, które nie odpowiadają na zapotrzebowanie rynku pracy.

³⁷ OECD Employment Outlook 2017, *How technology and globalization are transforming the labour market*, OECD Publishing, Paris 2017, https://read.oecd-ilibrary.org/employment/oecd-employment-outlook-2017_empl_outlook-2017-en#page1 (21.10.2019).

³⁸ E. Chudzyńska, E. Cukrowska-Torzewska, *Znaczenia wykształcenia w obliczu zmian technologicznych na rynku pracy w Polsce*, „E-mentor” 2019/2 (79), s. 16-17, <http://dx.doi.org/10.15219/em79.1407> (21.10.2019).

Bibliografia

- Baraniak B., *Zmiany cywilizacyjne w rozwoju zawodownawstwa wyznaczającego kierunek modelowania i reformowania edukacji zawodowej*, „Szkoła. Zawód. Praca” 2014/7-8.
- Ciechanowska D., *Studiowanie jako przekraczanie ograniczeń habitusu wynikłe z dążeń emancypacyjnych*, [w:] *Studiowanie w meandrach życiowych wyborów*, red. D. Ciechanowska, Volumina.pl, Szczecin 2012.
- Chudzyńska E., Cukrowska-Torzewska E., *Znaczenia wykształcenia w obliczu zmian technologicznych na rynku pracy w Polsce*, „E-mentor” 2019/2 (79), <http://dx.doi.org/10.15219/em79.1407> (21.10.2019).
- Denek K., *Teoretyczne i aplikacyjne aspekty jakości kształcenia akademickiego*, „Neodidagmata” 2012/33-34.
- Jelonek M., Skrzyńska J., *Jakość kształcenia w szkolenictwie wyższym – uwagi wstępne*, [w:] *Ewaluacja jakości dydaktyki w szkolnictwie wyższym. Metody, narzędzia, dobre praktyki*, red. W. Przybylski, S. Rudnicki, A. Szwed, Wyższa Szkoła Europejska im. Ks. J. Tischnera, Kraków 2010.
- Jeruszka U., *Przemiany pracy we współczesnym świecie w kontekście potrzeby edukacji permanentnej*, [w:] *Edukacja i praca. Konteksty-wyzwania-antynomie*, red. R. Gerlach, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2008.
- Karpińska-Musiał B., *Tutoring akademicki jako rekonstrukcja relacji Uczzeń – Mistrz wobec umasowienia kształcenia wyższego*, „Nauka i Szkolnictwo Wyższe” 2012/2 (40).
- Lindeman E. C., *The meaning of adult education*, New Republic, New York 1926, <https://archive.org/details/meaningofadulted00lind> (21.10.2019).
- Makuch M., *Wprowadzenie. Polityka społeczna wobec wyzwań rynku pracy w XXI wieku*, [w:] *Współczesny rynek pracy. Zatrudnienie i bezrobocie w XXI wieku*, red. M. Makuch, Wydawnictwo CEdu Sp. z o.o., Wrocław 2014.
- Marcinkiewicz A., *Kształcenie podyplomowe wobec rynku pracy*, „E-mentor” 2012/2 (44), http://www.e-mentor.edu.pl/_pdf/ementor44.pdf (21.10.2019).
- OECD Employment Outlook 2017, *How technology and globalization are transforming the labour market*, OECD Publishing, Paris 2017, https://read.oecd-ilibrary.org/employment/oecd-employment-outlook-2017_empl_outlook-2017-en#page1 (21.10.2019).
- Szymański M. J., *Socjologia edukacji. Zarys problematyki*, Impuls, Kraków 2013.
- Urbanik W., *Strategie dostosowawcze bezrobotnych w okresie zmiany systemowej w Polsce. Studia nad zbiorowością bezrobotnych Szczecinka 1993-2016*, Pedagogium Wydawnictwo OR TWP w Szczecinie, Szczecin 2018.
- Wieczorek W., *Teologia pracy w nauczaniu Jana Pawła II*, „Roczniki Nauk o Rodzinie i Pracy Socjalnej” 2012/4 (59).
- Woronowicz W., *Edukacja refleksyjna w świetle koncepcji inteligencji społecznej*, „Chowanna Tom Jubileuszowy” 2009/69-77.

Zamorska K., *Wartości polityki społecznej w zderzeniu ze zmianami w obszarze pracy*, [w:] *Współczesny rynek pracy. Zatrudnienie i bezrobocie w XXI wieku*, red. M. Makuch, Wydawnictwo CEdu Sp. z.o.o., Wrocław 2014.

Znaniński F., *Nauki o kulturze. Narodziny i rozwój*, przeł. J. Szacki, PWN, Warszawa 1971.

Znaniński F., *Socjologia wychowania. Wychowujące społeczeństwo*, t. 1; *Urabianie osoby wychowanka*, t. 2, PWN, Warszawa 2001.

Marek Woś

Konieczność doksztalcania się jednostki wynikiem przystosowania się do rynku pracy

Doksztalcanie się pracowników stanowi jeden z nieodłącznych elementów życia zawodowego. Praca zawodowa przyczynia się nie tylko m.in. do postępu technologicznego, ale przede wszystkim do rozwoju osoby i jej poczucia wartości.

Środowiska akademickie, często we współpracy z przedsiębiorcami, proponują absolwentom studiów wyższych studia podyplomowe w ramach doksztalcania. Uzyskany dyplom przez jednostkę daje jej gwarancję doskonalenia oraz odnalezienia się w zmieniającym się rynku pracy.

Aby sprostać dzisiejszym wyzwaniom w sferze m.in. gospodarczej, uczelnie przez cały czas powinny dalej modelować swoje podejście do studentów, jako przyszłych pracowników. Wdrożenie lub też utrwalanie metod i form oddziaływania oraz współpracy ze studentami, które się sprawdzają i podnoszą jakość kształcenia, m.in. metoda tutoring i refleksji, daje nadzieję na kształcenie jednostek, która utrwała i pomnaża szeroko rozumiany dorobek kultury ludzkiej.

Słowa kluczowe: praca, doksztalcanie, uczelnie wyższe, studia podyplomowe.

Necessity of individual's postgraduate education as a result of adaptation to labour market

Graduate training scheme is an inherent part of labour life. Occupational work makes not only for technological progress but mainly for personal development and self-esteem.

Graduates are often offered postgraduate education by academe or businessmen. Individual's graduating is a guarantee of cultivating and finding oneself in decreasing labour market.

In order to equal today's challenge i.e. in business area, universities should still design their attitude towards students, as further workers. Implementation or consolidation methods and forms of influencing on students' cooperation, which are verified and upgrade education i.e. tutoring method and reflection, gives hope to educating individuals, who consolidate and multiply in the broad sense cultural achievement.

Keywords: work, postgraduate education, universities.

Translated by Marek Woś